

Het is ongetwijfeld juist, dat de oproeping bij exploit de zekerheid geeft dat de wederpartij bereikt wordt. Het is evenzeer juist, dat de kosten van exploit geen rol spelen in de zaken waarin thans voorlopige getuigenverhoren plegen te worden gehouden, d.w.z. grote aanvarings- en zeezaken. Zulks geldt evenwel niet indien men in alle zaken een voorlopig getuigenverhoor mogelijk wil maken. Er is dan ongetwijfeld een categorie (men denke aan arbeidszaken) waarin het van belang is de kosten zo gering mogelijk te houden. De ondergetekende heeft echter geen bezwaar verzoekers, die daarop bijzonderlijk prijs stellen, de gelegenheid te bieden hun wederpartij bij exploit op te roepen.

De commissie heeft er bezwaar tegen dat als regel is aangenomen dat de aangetekende brief ten minste een week voor het verhoor verzonden moet zijn. Verzending immers waarborgt niet, dat de oproeping de geadresseerde ook een week voor de oproeping tot het verhoor bereikt heeft. In het systeem van het ontwerp wilde deze waarborg van oproeping een week voor dit verhoor echter niet gegeven zijn. Men moet aannemen, dat een aangetekende brief overal in den lande binnen twee dagen wordt bezorgd. Verzending een week voor het verhoor betekent dus ontvangst uiterlijk twee dagen later. De commissie heeft echter in het algemeen bezwaar tegen het fixeren van de termijn van oproeping met mogelijkheid van uitzonderingen naar boven en beneden. Zij zou liever zien, dat de rechter van geval tot geval de termijn van oproeping zou bepalen. De ondergetekende acht het verschil tussen dit stelsel en het stelsel van het ontwerp niet groot en heeft dus geen bezwaar het voorstel van de commissie over te nemen.

Tegen het houden van een contra-enquête in aansluiting aan het getuigenverhoor door de verzoeker verzet de tekst van de wet zich niet.

Artikel 881. De commissie zou er de voorkeur aan geven, indien de in een voorlopig getuigenverhoor afgelegde verklaringen gelijke bewijskracht zouden hebben als bij aanwezigheid van alle partijen, indien de afwezige partijen behoorlijk zijn opgeroepen. De ondergetekende erkent, dat een wederpartij door het systeem van het ontwerp invloed op de bewijskracht kan uitoefenen. Zou men echter het door de commissie voorgestelde systeem aanvaarden, dan zou een opgeroepen tegenpartij, die door ziekte of uitstedigheid niet in staat was bij het verhoor vertegenwoordigd te zijn, geen mogelijkheid meer hebben om aan de gehoorde getuigen vragen te stellen. In het voorgestelde stelsel kan de rechter de bewijskracht zelf bepalen. Daarbij zal hij zich allicht mede laten leiden door de redenen, die de wederpartij genoopt hebben het voorlopige getuigenverhoor niet bij te wonen.

De commissie vraagt zich af welke betekenis gehecht moet worden aan de bepaling van artikel 881 dat bij niet-aanwezigheid van alle partijen bij het voorlopige getuigenverhoor de rechter aan de daarin afgelegde verklaringen de bewijskracht toekent die hij zal vermenen te behoren. Kan, vraagt de commissie zich af, de rechter niet steeds aan getuigenverklaringen de bewijskracht toekennen, die hij zal vermenen te behoren, indien hij de voorschriften van de in het verslag genoemde artikelen 1942 e.v. B.W. in acht neemt? Dit is ongetwijfeld juist. Echter mag de rechter bij de beoordeling van in een normaal getuigenverhoor afgelegde verklaringen niet afwijken van de beoordeling die een verstandig rechter pleegt aan te leggen. Indien de rechter in strijd met eenstemmig afgelegde verklaringen een feit niet als bewezen aanneemt, zal hij zulks moeten motiveren en, indien hij zulks nalaat, zal tegen zijn wijze van beoordeling der verklaringen in hoger beroep met recht een grief kunnen worden geformuleerd. Het tweede lid van artikel 881 wil nu uitdrukken, dat de rechter aan verklaringen, hoe eensluidend en hoe geloofwaardig ook, die afgelegd zijn in een voorlopig getuigenverhoor geen waarde behoeft te hechten op de enkele grond dat de wederpartij of een der wederpartijen niet bij dit verhoor aanwezig is geweest en dus niet in staat is geweest harerzijds deze getuigen te ondervragen. Er bestaat dus, naar het oordeel van de ondergetekende een verschil tussen de waardering van getuigenverklaringen in geval de partij wel en in geval zij niet bij een voorlopig getuigenverhoor aanwezig zijn geweest: in het laatste geval immers kan de rechter op een grond, die ligt buiten de beoordeling van de waarde der getuigenverklaringen deze toch buiten beschouwing laten bij het vormen van zijn beslissing. Wellicht is het mogelijk dit verschil in beoordeling van getuigenverklaringen naar gelang van de al of niet aanwezigheid van partijen duidelijker te formuleren door in artikel 881, tweede lid, te bepalen dat de rechter, indien niet alle partijen bij het voorlopige getuigenverhoor aanwezig geweest zijn, de in dat verhoor afgelegde verklaringen buiten beschouwing kan laten.

De Minister van Justitie,

STRUYCKEN.

1585 6

NOTA VAN WIJZIGINGEN

(Ingezonden bij brief van 11 December 1950)

In artikel I van het ontwerp worden de volgende wijzigingen gebracht:

1. Art. 876 wordt als volgt gelezen:

„In de gevallen, waarin bij de wet het bewijs door getuigen is toegelaten, kan, voordat een geding aanhangig is, op verzoek van de belanghebbende onverwijld een voorlopig getuigenverhoor worden bevolen. In geval van echtscheiding en scheiding van tafel en bed kan een voorlopig getuigenverhoor echter slechts worden bevolen wanneer, voordat getuigenverhoor kan plaats hebben, gevaar bestaat dat dit bewijsmiddel verloren zou gaan. Tijdens een reeds aanhangig geding kan eveneens een voorlopig getuigenverhoor bevolen worden, wanneer voordat getuigenverhoor kan plaats hebben, gevaar bestaat dat dit bewijsmiddel verloren zou gaan.”

2. Aan het eerste lid van artikel 877 worden toegevoegd de woorden:

„of verblijven, of aan de rechtbank, die vermoedelijk bevoegd zal zijn van het geding, indien het aanhangig gemaakt wordt, kennis te nemen”.

Aan het tweede lid van dit artikel worden toegevoegd de woorden:

„3°. De naam en woonplaats der wederpartij of de redenen, waarom de wederpartij onbekend is”.

3. In artikel 878 worden de woorden „en het uur” vervangen door de woorden „, het uur en de plaats”.

Aan de eerste zin worden toegevoegd de woorden:

„en de dag waarop de verzoeker uiterlijk een afschrift van het verzoekschrift en van de beschikking aan de wederpartij moet doen toekomen”.

Aan artikel 878 wordt een lid toegevoegd, luidende:

„De beschikking, waarbij een voorlopig getuigenverhoor wordt toegestaan is niet vatbaar voor hogere voorziening.”

4. In artikel 880, eerste lid, worden de woorden „Tenminste” tot en met „verhoor” vervangen door de woorden:

„Met inachtneming van de termijn die krachtens art. 878 door de rechter is bepaald” en worden na het woord „brief” ingevoegd de woorden „of bij deurwaardersexploit”.

Het tweede lid vervalt.

5. Het tweede lid van artikel 881 wordt als volgt gelezen:

„Zijn niet alle partijen bij het voorlopig getuigenverhoor aanwezig geweest, dan kan de rechter de daarin afgelegde verklaringen buiten beschouwing laten”.

De Minister van Justitie,

STRUYCKEN.

1585 7

GEWIJZIGD ONTWERP VAN WET

WIJ JULIANA, BIJ DE GRATIE GODS, KONINGIN DER NEDERLANDEN, PRINSES VAN ORANJE-NASSAU, ENZ., ENZ., ENZ.

Allen, die deze zullen zien of horen lezen, saluut! doen te weten:

Alzo Wij in overweging genomen hebben, dat het wenselijk is gebleken de mogelijkheid tot het houden van voorlopige getuigenverhoren in burgerlijke zaken uit te breiden en tevens de regeling inzake die verhoren te wijzigen;

Zo is het, dat Wij, de Raad van State gehoord, en met gemeen overleg der Staten-Generaal, hebben goedgevonden en verstaan, gelijk Wij goedvinden en verstaan bij deze:

Artikel I

De elfde afdeling van de zesde titel van het derde boek van het Wetboek van Burgerlijke Rechtsvordering wordt vervangen door de volgende bepalingen:

„ELFDE AFDELING**Van voorlopig getuigenverhoor****Artikel 876**

In de gevallen, waarin bij de wet het bewijs door getuigen is toegelaten, kan, voordat een geding aanhangig is, op verzoek van de belanghebbende onverwijld een voorlopig getuigenverhoor worden bevolen. In geval van echtscheiding en scheiding van tafel en bed kan een voorlopig getuigenverhoor echter slechts worden bevolen wanneer, voordat getuigenverhoor kan plaats hebben, gevaar bestaat dat dit bewijsmiddel verloren zou gaan. Tijdens een reeds aanhangig geding kan eveneens een voorlopig getuigenverhoor bevolen worden, wanneer voordat getuigenverhoor kan plaats hebben, gevaar bestaat dat dit bewijsmiddel verloren zou gaan.

Artikel 877

Het verzoek wordt gedaan aan de rechtbank van het arrondissement, waarin de personen, die men als getuigen wil doen horen, of het grootst aantal van hen woonachtig zijn of verblijven, of aan de rechtbank, die vermoedelijk bevoegd zal zijn van het geding, indien het aanhangig gemaakt wordt, kennis te nemen.

Het verzoekschrift houdt in:

- 1°. De feiten welke men wil bewijzen;
- 2°. De namen en woonplaatsen der personen, die men als getuigen wil doen horen;
- 3°. De naam en woonplaats der wederpartij of de redenen, waarom de wederpartij onbekend is.

Indien tijdens een reeds aanhangig geding gevaar bestaat, dat de mogelijkheid van getuigenverhoor verloren gaat, kan het verzoek ook worden gedaan aan de rechter, bij wie het geding aanhangig is. Het tijdens een reeds aanhangig geding ingediend verzoekschrift houdt, behalve het in het vorige lid bepaalde, een opgave in van de redenen, welke een voorlopig getuigenverhoor noodzakelijk maken.

Artikel 878

Indien de rechter het verzoek toestaat, bepaalt hij de dag, het uur en de plaats, waarop het getuigenverhoor zal plaats hebben en de dag waarop de verzoeker uiterlijk een afschrift van het verzoekschrift en van de beschikking aan de wederpartij moet doen toekomen. Een rechterlijk college benoemt een zijner leden tot rechter- of raadsheer-commissaris, voor wie het verhoor zal moeten worden gehouden.

De beschikking waarbij een voorlopig getuigenverhoor wordt toegestaan is niet vatbaar voor hogere voorziening.

Artikel 879

De bepalingen omtrent het getuigenverhoor, in dit Wetboek voorkomende, zijn op het voorlopig getuigenverhoor van overeenkomstige toepassing.

Artikel 880

Met inachtneming van de termijn die krachtens artikel 878 door de rechter is bepaald zendt de verzoeker een afschrift van het verzoekschrift en de beschikking van de rechter bij aangetekende brief of bij deurwaardersexploit aan de wederpartij. Alvorens tot het houden van het getuigenverhoor over te gaan, vergewist de rechter of de rechter- of raadsheer-commissaris zich ervan, dat aan dit voorschrift is voldaan.

Verschijnt de wederpartij bij het verhoor, dan bepaalt de rechter, die het verhoor gehouden heeft, na afloop daarvan op haar verzoek de plaats waar en het tijdstip waarop het getuigenverhoor voor tegenbewijs zal kunnen plaats hebben.

Van het getuigenverhoor wordt steeds proces-verbaal opgemaakt.

Artikel 881

Indien alle partijen bij het verhoor aanwezig zijn geweest, hebben de getuigenverklaringen, in een voorlopig verhoor afgelegd, dezelfde bewijskracht als die, welke op de gewone wijze in een aanhangig geding zijn afgelegd.

Zijn niet alle partijen bij het voorlopig getuigenverhoor aanwezig geweest, dan kan de rechter de daarin afgelegde verklaringen buiten beschouwing laten.

Het tegenbewijs wordt van rechtswege toegelaten."

Artikel II

De verklaringen, afgelegd in voorlopige getuigenverhoren, gehouden ingevolge een voor de dag van inwerkingtreden van deze wet ingediend verzoekschrift, hebben de bewijskracht, daaraan door de thans geldende artikelen 880 en 881 van het Wetboek van Burgerlijke Rechtsvordering toegekend.

Lasten en bevelen, dat deze in het *Staatsblad* zal worden geplaatst, en dat alle Ministeriële Departementen, Autoriteiten, Colleges en Ambtenaren, wie zulks aangaat, aan de nauwkeurige uitvoering de hand zullen houden.

Gegeven

De Minister van Justitie,